

Enheten för naturvård

Gunnarstenarna SE0110083

Bevarandeplan för Natura 2000-område

(enligt 17 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.)

Inledning

Bevarandeplanen är det dokument som beskriver vilka mål som ska uppnås i bevarandet av ett Natura 2000-område och som anger vilka bevarandeåtgärder som planeras. I bevarandeplanen beskrivs vilka förutsättningar som krävs för att de utpekade arterna och livsmiljöerna ska upprätthålla s.k. gynnsam bevarandestatus. Det har betydelse för tillämpningen av regelverket om Natura 2000-områden.

Namn	Gunnarstenarna	Areal	338,4 ha
Natura 2000-kod	SE0110083		
Kommun	Nynäshamn		

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44334-2016

Bevarandeplan fastställd av Länsstyrelsen	2007-12-12	
Bevarandeplan reviderad av Länsstyrelsen	2016-12-20	
Områdestyp och status	SPA-område enligt fågeldirektivet	
Ägarförhållanden	Privat	

Ingående livsmiljöer enligt art- och habitatdirektivet

Tabell 1. Livsmiljöer.

Livsmiljökod	Livsmiljöns namn	Areal (ha)	Andel (%)
Ingen livsmiljö finns rapporterad från området.			

Ingående arter enligt fågeldirektivet

Dessa arter finns upptagna i bilaga 1 till EG:s fågeldirektiv och skyddas därmed av Natura 2000-reglerna. I denna bevarandeplan nämns även andra arter än de som är skyddade av Natura 2000-reglerna. Dessa arter har inte samma lagliga skydd såsom eventuella arter i tabell 2.

Tabell 2. Arter.

Artens kod	Svenskt namn	Vetenskapligt namn
A075	Havsörn	<i>Haliaeetus albicilla</i>
A194	Silvertärna	<i>Sterna paradisaea</i>

Bevarandesyfte för Gunnarstenarna

Bevarandesyftet och beskrivningen av arter nedan utgör den beskrivning som ska upprättas i enlighet med 17 § förordningen om områdesskydd m.m. (FOM). Tillsammans med bevarandemål och bevarandeåtgärder i denna plan utgör de underlag som visar hur myndigheterna behöver arbeta för att motsvara kraven i 16 § FOM.

Det övergripande syftet med Natura 2000-området är att bidra till att upprätthålla en gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna.

Vid utpekandet var motivet i första hand en stor skräntärnekoloni. Ganska snabbt försvann dessvärre skräntärnorna från området. Gunnarstenarna är fortfarande en från kustfågelsynpunkt mycket värdefull ögrupp, men de arter som främst är

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44334-2016

intressanta från svenskt perspektiv är inte listade i fågeldirektivet som grund för utpekande som Natura 2000-område för fåglar (SPA-område). Områdets prioriterade art är därför silvertärna, en i Stockholms skärgård mycket vanlig art. Prioritering av skötselåtgärder framgår av tabell 3.

Bevarandemål för Gunnarstenarna

Att bidra till gynnsam bevarandestatus för de i området utpekade arterna uttrycks i detta område i följande mål.

Havsörn (A075)

- Populationen av havsörn ska vara livskraftig.
- Störningsfria boplatser.
- Havsörnens livsmiljö ska bibehållas.

Silvertärna (A194)

- Populationen av silvertärna ska vara livskraftig.
- Störningsfria häckningsplatser.
- Fiskrika grunda kustområden.
- Frånvaro av rovdjur, framför allt av mink och räv.
- Silvertärnans livsmiljö ska bibehållas bland annat genom att förhindra igenväxning av häckningsplatser och hålla kolonierna fria från rovdjur som mink och räv.

Beskrivning av området

Gunnarstenarna, sydost om Järflotta, i Nynäshamns kommun består av sex större öar samt ett antal mindre skär. Alla är kala klippöar med lågvuxen buskvegetation i sänkorna. Ögruppen är en av skärgårdens finaste fågellokaler med många arter och hög fågeltäthet. Tidigare fanns en av landets större kolonier av skrântärna i området. Denna är emellertid helt övergiven.

Här finns en av länets större kolonier av tordmule och en liten koloni tobisgrissla. Det finns även gott om silvertärna som utpekats i fågeldirektivet. Andra häckande arter som iakttagits är havsörn, större strandpipare, roskarl (rödlistad som missgynnad), gravand och svärta. Silltruten, som sedan 70-talet minskat kraftigt i Sverige (från 17 000 par till cirka 4000 vid sekelskiftet) häckar också på öarna. År 2005 skedde också den första bekräftade häckningen av sillgrissla. Dessa häckade i en skreva på Söderskär. Året därpå häckade cirka 25 par på samma plats.

Området ingår i Järflotta naturreservat och är fågelskyddsområde.

Gunnarstenarna var bland de första fiskelägena i södra skärgården. På Norrskär finns fortfarande husgrunder efter fiskebodas kvar.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44334-2016**Beskrivning av arter****Havsörn (A075)**

Havsörn är Nordeuropas största rovfågel med sitt vingspann på 2,5 meter och en vikt på mellan 4 och 7 kilo. I Sverige återfinns havsörn främst utmed Östersjö-kusten, vid syd- och mellansvenska sjöar och i Lappland. Födan består främst av fisk men även andra djur som den kommer åt att fånga i sina stora jaktområden.

Havsörnen bygger stora tunga bon, som kan väga ca 500 kg, främst i gamla kraftiga tallar men de kan även förekomma i andra träd eller på en klippavsats. I boet läggs oftast två ägg som havsörnspar sedan ruvar i 35 till 45 dygn och tar hand om tillsammans tills ungarna är flygfärdiga efter ca 70 dagar. När ungarna lämnar boet rör de sig över stora områden för att etablera sig först när de blir könsmogna vid 4 till 5 års ålder. Etableringen sker ofta nära den plats de föddes på.

Under havsörnens expansion i Stockholms skärgård är Gunnarstenarna sent koloniserat. Sannolikt innebär det att reviret är relativt dåligt, med sämre häckningsutfall och mer osäker framtid än genomsnittliga revir i Stockholms skärgård.

Silvertärna (A194)

Silvertärnorna verkar byta häckningsplatser runtom i Gunnarstenarna från år till år. I juli 2006 fanns minst 100 silvertärnor i en koloni på Norrskär. De flesta av dessa individer var ungfåglar. Några silvertärnor häckade även på Altarskär. Silvertärnan häckar allmänt utmed Östersjökusten. Den lever av främst småfisk och trivs bäst i öppen terräng med fri horisont. I skärgården häckar silvertärnan främst på kala klippor och skär. Under häckningen söker silvertärnorna föda inom ett område i storleksordningen 25 km². Silvertärnornas kolonier flyttas oftast med bara några års mellanrum.

Redan i juli månad och under första veckan i augusti lämnar arten landet för att flytta söderut och i mitten av augusti ser man nästan inga silvertärnor i skärgården. Den tidiga flytten beror på att silvertärnan har lång väg till sin övervintringsplats. Fåglarna övervintrar nämligen till stor del i Södra Ishavet vilket gör den till den fågelart som flyttar längst av alla på jorden. Vissa stannar emellertid och övervintrar längs södra Afrikas kust.

Hotbild – vad kan påverka Natura 2000-området negativt

Området har ett starkt skydd i egenskap av naturreservat. Potentiella hot såsom skogsbruksåtgärder annat än i naturvårdsyfte, muddra eller bedriva täktverksamhet, inplantera eller släppa lös för området främmande djurarter och olika typer av exploatering är förbjudna enligt föreskrifterna för reservatet.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44334-2016

En komplett lista är inte möjlig att upprätta. Här listas ett urval hot som i det här området bedömts mest relevanta.

Havsörn (A075)

- Brist på lämpliga boträd.
- Störning vid bona på grund av till exempel friluftsflyg- och båtliv.
- Brist på fisk och andra bytesdjur.

Silvertärna (A194)

- Rovdjur (framför allt mink och räv).
- Igenväxning av häckningsplatsen.
- Störning av friluftsflyg- och båtliv.
- Brist på fisk.

Bevarandeåtgärder med tidsplan**Gällande regler**

Enligt 7 kap 28 a § miljöbalken (MB) krävs tillstånd för att bedriva verksamheter eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön eller störa utpekade arter i ett Natura 2000-område som har förtecknats enligt 7 kap 27 § MB. Tillstånd krävs inte för verksamheter och åtgärder som direkt hänger samman med eller är nödvändig för skötseln och förvaltningen av området. Alla Sveriges Natura 2000-områden utgör dessutom riksintressen (enligt 4 kap MB), vilka ska beaktas vid prövning av ärenden och planläggning.

Området är skyddat som naturreservat enligt 7 kap. MB.

Strandskydd gäller enligt 7 kap 13-18 §§ MB inom delar av Natura 2000-området. Inom strandskyddat område är viss typ av exploatering förbjuden, t.ex. uppförande av ny byggnad. Undantag från förbudet gäller t.ex. byggnader som behövs för de areella näringarna och som måste finnas inom strandskyddat område.

Havsörn och silvertärna är fridlysta enligt 4 § Artskyddsförordningen (2007:845).

Behov av ytterligare reglering

Det finns inget behov av ytterligare reglering.

BEVARANDEPLANDatum
2016-12-20Beteckning
511-44334-2016

Tabell 3. Förslag till skötselåtgärder som komplement till vad som gäller i åtagandeplaner och skötselplaner för Gunnarstenarna. Åtgärder i kursiv är prioriterade.

Livsmiljö/art	Åtgärd	Tidsplan
Silvertärna (A194)	<i>Hålla området fritt från mink och räv.</i>	Vid behov.

Bevarandetillstånd i dag

Tabell 4. Bevarandetillstånd hos ingående arter.

Livsmiljö/art	Bevarandetillstånd
Havsörn (A075)	Ej gynnsamt.
Silvertärna (A194)	Gynnsamt.

Inventeringar i området och andra referenser

Artdatabanken, lista med rödlistade arter, uttag 2006-03-02.

Artdatabanken. Rödlistade arter i Sverige 2005 (<http://www.artdata.slu.se/rodlista/>). Besökt 2006.

Artdatabanken. Faktablad *Sterna*

Caspia: http://www.artdata.slu.se/rodlista/Faktablad/ster_cas.PDF Besökt 2006.

Länsstyrelsen i Stockholms län. Naturkatalog för Stockholms län. Remissupplaga. 1996.

Länsstyrelsen i Stockholms län. *Naturreseptatet Järflotta Nynäshamns kommun Beslut*. 2012.

Marbipp. Hemsida under arbete 2006. Tjärnö marinbiologiska laboratorium. Göteborgs universitet.

Naturvårdsverkets hemsida. Natura 2000 Art- och naturtypsvisa vägledning. Besökt 2006.

Ohlsson, J. 2006. Personlig kommunikation. Ringmärkare.

Staaav, R. 2006. Åtgärdsprogram för bevarande av skräntärna. Remissversion 2006-11-24. Naturvårdsverket.

Staaav, R. 2006. Personlig kommunikation. Naturhistoriska riksmuseet.

BEVARANDEPLAN

Datum
2016-12-20

Beteckning
511-44334-2016

Svedman, G. 2006. Miljöutredare, Nynäshamns kommun.

Karta